

Sămănătorul

Revistă Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

AUREL C. POPOVICI

PENTRU PARTEA POLITICĂ.

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

MAIOR V. VERZEA. — Starea sufletească și materială a armatei noastre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

C. SP. HASNAȘ. — Sonet (poezie).

AL. GH. DOINARU. — Arhivarul (schiță).

C. F. — Torquato Tasso (după Goethe).

I. SCURTU și A. B. — Revista Generală: Moartea Episcopului Nicolae Popea. — Adunarea «Asociațiunii» la Șimleu. — Pentru d-nul C. Stere. — Notițe bibliografice.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani
In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . 10 lei
In străinătate . 12 ,

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4
BUCUREȘTI

A apărut :

Caleidoscopul

LUI

A. MIREA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TIPĂRIT DE

D. ANGHEL și ST. O IOSIF

De vânzare la toate librăriile

PREȚUL: LEI 1.50

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

<p>REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA : B-dul Academiei, 3, Strada Edgar Quinet, No. 4. BUCURȘTI</p>	<p>ABONAMENTUL ANUAL În țară 10 lei În străinătate 12 »</p>
---	---

STAREA SUFLETEASCA ȘI MATERIALA A ARMATEI NOASTRE

Retrăgându-mă din armată după 22 ani de serviciu militar, am o datorie de conștiință, aceea de a expune sincer neajunsurile acestei nobile instituții, care reprezintă puterea statului românesc și întruchiparea aspirațiilor neamului nostru întreg.

Cea-ce voi expune mai jos, sînt ideile și dorințele tuturor camarazilor, cari își iubesc sincer țara și meseria și cari ar dori să vadă oștirea noastră la înălțimea morală cea mai desăvirșită și cu o organizare și conducere din cele mai bune.

Este foarte adevărat că, astăzi, cînd fie-care cetățean are datoria să facă serviciu militar, starea (morală) a oștirii noastre este mult influențată de starea sufletească și morală a națiunii întregi, — cu toate acestea țin să declar de la început, că din toate instituțiile statului nostru, tot oștirea este cea mai bună, căci chiar acum de curînd, în cele mai triste împrejurări, și-a făcut datoria pe deplin și a salvat existența statului românesc.

Soldatul nostru de la țară întrunește calitățile cele mai de seamă ce trebuie să aibă un bun ostaș. El este sobru, supus, neobosit, plin de elan și capabil de a rezista la privațiunile și oboselile cele mai mari. Ofițerul român, provenind în genere din păturile cele mai modeste ale națiunii, îndeplinește rolul de educator și instructor. El este, în genere, inteligent, răbdător, cu dragoste de meserie și doritor a-și sacrifica viața pentru neam și țară.

Ofițerul român muncește mai mult ca ori-care ofițer din armatele străine, căci în aceste armate numărul ofițerilor pentru fiecare unitate este mult mai mare, prin urmare munca este ușurată, — atribuțiunile fiind împărțite, iar normele de instrucție bine stabilite. Ofițerii din celelalte armate au ca ajutoare un număr întreit de mare de sub-ofițeri reangajați, iar atribuțiunile administrative pe cari la noi le îndeplinesc tot comandanții de unități, în armatele străine sînt îndeplinite de un personal special.

Cu asemenea elemente admirabile, cu mijloacele economice ce avem, cu o organizare bine studiată, cu o conducere înțeleaptă și cu o *stabilitate temeinică în norme de funcționare*, vom putea avea o oștire, care să fie scutul și școala națiunii.

În timpul celor din urmă 15 ani, bugetul Ministerului de război, operă personală a fie-cărui ministru, a ținut loc de lege de organizare și de lege a cadrelor pentru diferitele unități. Prin aceste bugete s'a înființat și desființat unități și grade în comandamente.

Infanteria s'a organizat de mai multe ori și în diferite chipuri, însă nici-odată nu i s'a pus la dispoziție: personalul ofițeresc, instructorii necesari și alocațiile bănești trebuincioase, cu care să poată să-și desăvârșească complect și temeinic instrucția, — și apoi să se poată judeca după rezultate pozitive dacă reforma a fost bună sau rea.

S'a creat regimente de geniu fără nici un rost pe cimpul de luptă, pentru a se face locuri de ofițeri superiori, iar acum s'a desființat și s'a organizat pe batalioane.

Regimentul de artilerie de cetate de la Focșani-Nămoloasa-Galați s'a organizat pe 3 batalioane, apoi tot prin buget s'a suprimat această organizare, și astăzi avem aci un regiment care comandă, administrează și instruește diferitele sale unități, răspindite pe o lungime de 80 kilometri. În alte state artileria de cetate este organizată pe batalioane.

Prin buget s'a creat postul de comandant al regiunii întărite Focșani-Nămoloasa-Galați și postul de comandant al artileriei acestei regiuni, care după cîți-va ani de funcționare s'a desființat, și astăzi avem această regiune fortificată — apărată de sute de tunuri cu tragere repede, fără acești comandanți, pe cînd în toate armatele streine, acești comandanți sînt considerați ca absolut trebuincioși pentru apărarea unei regiuni fortificate.

La cetatea București am avut și a funcționat cîți-va ani un colonel ca comandant al artileriei cetății București; apoi prin buget s'a desființat acest post.

Toată lumea militară se miră că cetatea București, una din cele mai mari din lume, care posedă sute de tunuri mari de asediu și cetate, și alte sute de tunuri cu tragere repede, — să nu aibă un comandant al artileriei cetății, mai cu seamă cînd are organizată tragerea indirectă, care necesitează o muncă continuă de revizuire și perfecționare a planșetelor de tragere. -

Sufletul apărării unei cetăți este comandantul artileriei.

În schimb astăzi avem pe lîngă cetatea București un colonel de

geniū — rămas de la regimentul desființat și care nu are nici o atribuție. Tot prin bugetul Statului s'aū creat de multe ori posturi pentru anume persoane și am avut anomaliī bătătoare la ochi ; — am avut școli inferioare comandate de coloneli, iar cele mai superioare școli le-am avut comandate de maiori și locotenenți-coloneli.

Astăzi direcția cavaleriei din Ministerul de războiū, care are foarte puțin de lucru, este condusă de un colonel, pe cind direcția artileriei, cea mai împovărată din minister, care are ca atribuții studierea, aprovizionarea și recepția munițiunii, armamentului și materialul de războiu pentru toată oștirea — este condusă de un locotenent-colonel.

Iar inspectorului general al artileriei, căruia dacă i s'ar cere să îndeplinească atribuțiunile prescrise de regulamentele în vigoare, nu ar avea timpul material să-și facă complect datoria, i s'a mai dat să comande în acelaș timp și divizia a 4-a.

Știu că regulamentul de mobilizare prescrie că fie-care șef de unitate este răspunzător de pregătirea de războiū a unității ce comandă. De care unitate va fi răspunzător d. inspector general al artileriei? Și cu care unitate va merge la războiū? Căci după ordinea de bătae, ca comandant al diviziei va merge cu corpul II de armată; iar ca inspector general al artileriei va trebui să fie la marele cartier general lingă comandantul suprem.

Cred că ar fi timpul ca comandamentele mari și mici să se încredințeze șefilor, cari să aibă răspunderea de pregătirea de războiū și cari să conducă trupele ce comandă în timp de pace și pe cîmpul de luptă.

Prin anul 1899, tot prin buget s'a înființat comitetul tehnic al artileriei, după modelul celui austriac; s'a instalat în localul propriū de la arsenalul armatei, și după ce s'a muncit serios pentru organizarea lui, după un an de funcționare s'a desființat.

Dacă ar fi existat și astăzi acest comitet, afirm cu siguranță că chestiunile tehnice ar fi fost mult mai bine studiate, s'ar fi format pînă acum un personal competent și s'ar fi evitat o mulțime de greșeli păgubitoare și costisitoare pentru bugetul statului.

Astăzi cestiunile tehnice se studiază de ofițeri din direcția artileriei cari să schimbă foarte des, și cari aū nenorocul de a lucra cite 7 într'o odaie. Aș ruga pe d-l Ministru de război să bine-voiască a trece în orice zi de lucru prin birourile artileriei saū chiar a celorlalte direcțiuni, și să constate dacă în asemenea condițiuni mizerabile ca instalare se poate lucra serios.

Am enumerat numai o mică parte din înființările și desființările

ce s'au făcut prin bugetele războiului; aceste fapte, pe lingă că au adus stinjenire în progresul real al oștirea, dar au sădit în sufletul ofițerilor îndoială și neîncredere în stabilitatea organizării și a conducerii.

Pe lingă acestea am mai avut durerea să vedem modificându-se aproape în fie-care an legile și regulamentele după care se conduce și se administrează oștirea. Mai fiecare ministru a venit cu o nouă lege de înaintare sau cu o modificare interesată a unor articole din aceasă lege.

Regulamentul inspecțiilor generale după care se fac propunerile pentru înaintare s'a modificat în ultimii ani de vre-o 4 ori.

Normele după care s'au stabilit tablourile de înaintare au variat cu fiecare ministru. Ceia ce este mai mult, acelaș ministru a procedat diferit în doi ani consecutivi.

Chiar anul trecut, ofițerii s'au mirat văzînd că se abrogă prin decret regal regulamentul legii de înaintare după care s'au făcut înaintările pînă la 10 Mai 1907, — pentru a putea avansa, și a trece înaintea multor camarazi muncitori un ofițer capabil. Cred că respectul legii trebuia să fie mai presus de orice considerație, căci unde vom ajunge dacă pentru fiecare ofițer bun, și slavă Domnului avem destui, s'ar modifica legile și regulamentele.

Montesquieu în *L'esprit des lois* zice: «Cînd călătoresc într'o țară, nu caut să văd dacă este înzestrată cu legi bune — ci dacă se execută și se ascultă legile ce are, căci peste tot există legi bune».

Prin urmare, din cauza lipsei de stabilitate și continuitate în organizare, administrare, conducere și instrucție, oștirea noastră suferă de neajunsuri morale și materiale, care de multe ori au fost expuse cu multă competență, la tribuna parlamentului, de către cei mai valoroși și patrioți oameni politici ai noștri.

Reprezentanții țării în toate ocaziunile au fost darnici și au probat că sînt gata să facă toate sacrificiile pentru oștirea; rămîne numai ca Dumnezeu să ne dea un om hotărît și de caracter, care să organizeze oștirea *pe baze solide* — care să repartizeze în mod firesc și judicios conducerea și să stabilească temeinic normele de instrucție, înaintare și preparare de război, și în acelaș timp să aibă curajul a cere fără ocol țării sacrificiile ce este datoare să facă pentru oștirea.

Toți miniștrii de război au șoptit prin culise, că pentru acopeirea lipsurilor materiale avem nevoie de zeci de milioane, însă nici unul nu a zis: «dacă nu mi se dă, nu-mi pot lua răspunderea».

Avem exemple recente la ce dezastre se expun statele care nu se

îngrijesc serios de pregătirea morală și materială a oștirei. Lipsurile materiale nu se pot improviza niciodată în timpul războiului.

Căpitanul de stat-major Grandville scria după războiul Spano-American: «Combien L'Espagne doit regretter actuellement de n'avoir pas su prendre ses dispositions, en vue d'un conflit depuis longtemps redouté, et de n'avoir pas fait, pendant la paix, les sacrifices qui conjurent les pertes irréparables d'une guerre malheureuse. Quelle leçon pour ceux, qui pensant que les questions litigieuses pourront à l'avenir se résoudre par des arbitrages, s'irritent de voir les budgets absorbés en si grosse part par les besoins de la défense nationale».

Maior V. VERZEA.

SONET

*Crezi tu că azi pot renunța la tine?
 Crezi tu că azi mă pot cu nepăsare,
 Să zmulg din cale-mi cea mai scumpă floare
 Și-apoi să trec senin cum trece-oricine?*

*O, nu. E prea târziu! Ucigătoare
 Jertfire-mi ceri: să mă despart de mine,
 Căci numai clipa morții-o să dezbine
 Iubirea-mi de-a vieții 'nflorare.*

*De-aș fi fost orb, n'aș fi iubit lumina
 Și noaptea grea din juru-mi n'aș fi plins-o.
 Dar fu de-ajuns o clipă, numai una...*

*Ca să nu pot uita pe veci divina
 Lumină, ce în cale-mi ai aprins-o, —
 Să te iubesc pierdut, pe totdeauna.*

C. SP. HASNAȘ.

ARHIVARUL

Lui Mihail Sadoveanu.

Sintem funcționari într'acelaș biroū, de la 1 April, anul o mie și nu știu cîte, de cînd a venit un ministru nou, care, în loc să fie preocupat de nevoile grabnice ale țării, se îndeletnicește, potrivit obiceiurilor pămîntului, cu schimbarea funcționarilor, ușierilor, portarului, dorobanților, etc.

Arhivarul Niculescu e un om palid, slab, și pare cu mult mai bătrîn decît este. Are patru clase primare, nici mai mult nici mai puțin, dar așa l-a apucat vremea acum vre-o douăzeci și trei de ani, cînd a intrat copist în Minister. Ochiî lui, — o! Doamne, ce fel de ochi sînt aceia cari n'aū licăriri, nici de bucurie, nici de supărare, și cari privesc totdeauna înspăimîntați, ca și cum li s-ar desfășura înaintea o prăpastie groaznică, fără fund?! Arhivarul este într'al treilea grad ierarhic și cu toate acestea se arată supus și ascultător chiar copiștilor veniți de erî, de alaltăeri, în Minister. Are nouă copii și al zecelea e pe drum. Jumătate din leafa lui e veșnic amanetată la casa de credit și ajutor a Ministerului. Și ce mai primește? O sută trei lei. Dar sînt douăsprezece guri în casă, care trebuie să se hrănească din munca lui, și-s treizeci de zile într'o lună! Și omul trebuie să mănînce cel puțin de două ori pe zi. Ajung oare banii pe care îi iea în mină numai pentru pîne măcar? La naiba! dar de unde plătește el chiria, și gazul, și carnea, și verdețurile? Dar haine pentru doisprezece inși? Și-s două feluri de anotimpuri: calde și friguroase.

Durerea parcă a muncit zi cu zi să-l cuprindă în mrejele ei, să-l întărească, să-l împietrească inima. Cînd vine dimineața la slujbă, arhivarul se așează la biroū și începe să «claseze» hîrțile, după numărul dosarelor, mapelor și fascicolelor. Face țigări des, dintr'un pachet cu tutun negru, prost, cu mirosul desgustător. Muncește cu îndirjire un ceas, ori un ceas și jumătate, și pe urmă dispăre o jumătate de ceas, sau chiar mai mult.

«Mă duc la Casa Școalelor să caut o hîrtie», spune el către ceilalți funcționari, — și pleacă. Altă dată se duce la Casa Bisericii. Vreme de o lună am crezut; pe urmă am aflat că și Casa Școalelor și Casa Bisericii sînt în realitate două crîșme dintr'o stradă lătu-ralnică, unde arhivarul se ducea să beie rom. Cînd se întorcea, îi alunecaū ochii în orbite, cînd în dreapta, cînd în stînga, trudindu-se zadarnic să-și statornicească privirile. În apropiere de gura lui, simțea că ești în apropiere de vrana unui poloboc cu oțet îngrozitor

de acru, din care eșea un miros ce-ți producea o neplăcere și o scîrbă în tot trupul.

Intr'o zi am eșit împreună cu el de la slujbă. Deschid vorba :

«Domnule Niculescu, am să-ți spun ceva, dar să nu te superi. Colegii dumnitale te bîrfesc. Știi? Eă îți spun lucrurile acestea nu ca să te fac dușman, ci ca să-ți cunoști prietenii. Colegii dumnitale spun că și Casa Școalelor și Casa Bisericii sînt în realitate două crișme. Pricepi? Dumneata spuî că te duci la Casa Școalelor ori la Casa Bisericii, și ei spun că te duci la crișmă.

— Nu-î adevărat... Mă duc să... caut cîte-o hirtie.

— Bine; dar de ce, cînd te întorci, nu mă deschizi nici-o vorbă cu dînsii, nici nu mă ai astîmpăr pe scaun? Cînd te plecî într'o parte, cînd în alta, cînd parcă-ți căde capul înnainte, cînd înapoi. Nu te supăra că-ți spun, dar ai atîția inși în casă. De ce le ieî mîncarea din gură? De ce bei?».

Arhivarul mă privi lung, cu niște ochi galeși, îndurerați, nu-mî răspunse nimic și coti la dreapta pe cea dintîi stradă care ieșea în drumul nostru.

— Nu vrei să mă mergî cu mine înnainte? întreb eă. Parcă avem acelaș drum. Nu stai tot în strada Izvor?

— Ba da, dar dacă merg cu dumneata trebuie să trec pe lîngă o băcănî unde am o datorie mică, și mă oprește băcanul în drum.»

Intr'adevăr, drumul de la Minister și pînă în stada Izvor era o adevărată problemă de deslegat pentru arhivar. Nu era numai o băcănî, ci erau măi toate care-î dăduse cîte ceva pe datorie; așa că el trebuia să înconjure o mulțime de străzi pînă ajungea acasă. Ce măi chin! Dar și dacă ajungea aici, nu ajungea la cine știe ce bucurie. Aproape în fiecare zi găsea dînnaintea ușei lui, ba pe brutar, ba găzarul, ba o mulțime de Olteni cu verdețuri, ba ășapul, în sfîrșit, toți «furnizorii» arhivarului.

Ticăloasă viață!... Incepeau sfezile. Fiecare avea cîte ceva de spus:

«Cînd îmi plătești, domnule? Să știi că nu-ți măi dau nici-o pine.

— Ce ai de gînd să faci cu mine? Să știi că nu-ți măi dau nici-o litră de carne.

— Mult ai să mă amîi cu datoria?

— Dar cu mine ce faci?

— Ce înseamnă porcăria asta?

— *Funcionar* ești dumneata, ori hoț? țipă un Oltean.

Fiecare îl întreba și se răcăduia la el. Și după ce făceau altă dată chiar cîte trei sferturi de ceas zgomot, după ce-l chinuiau ca pe Hristos, iar el îi amîna pînă la leafa viitoare, cu ășalul lui domol,

liniștit, dar amărit groznic în suflet, «furnizorii» plecau furioși, suduindu-l și batjocurindu-l ca pe cel mai neînchipuit ticălos. În sfârșit, arhivarul intra în casă. Ce mai casă! Două odăiți strînte, întunecoase, în fundul curții. Și era atîta lume în curtea ceia, căci proprietarul, ca să poată cîștiga mai mult, zidise o mulțime de «apartamente». De obicei, când intra arhivarul pe poartă, locatarii eșiau în uși să-l vadă, se uitau la dînsul ca la un ciumat, ascultau toată sfada cu creditorii lui, apoi intrau în casă bombănind: «ce scandal! ce scandal!» Mulți chemau proprietarul și-l hotărău: «dacă nu-l dai afară, să știi că ne mutăm.»

În casa ceia nu s'a mai pomenit de multă vreme despre vre-o bucurie. Nevasta lui, prăpădită de slabă, cosea petic lingă petic, și se trudea fel și chip să ascundă bortele unui pantalonaș, sau prindea zdrențele una de alta de la rochițele copilelor. Fata cea mai mare, în vîrstă de vre-o douăzeci de ani, ofticoasă, zăcea într'un pat murdar, pe-o saltea de paie. Oh! Doamne, cît era de pierdută! Boala îi supsesese pe nesimțite brumă de carne slabă ce-o mai avea, și-i lăsase pielea galbenă ca șofranul să-i acopere oasele lungi, subțiri. Ochiul ei albaștri, măriți parcă de boală și de mizerie, priveau cu o melancolie care te îngrozește, care înduioșează inima cea mai sălbatică. Dar ceilalți copii?

— «Este pîne? întrebă arhivarul cînd a intrat în casă.

— Numai una. Dar tu nu știi, bețivule? Nimeni nu vrea să ne mai deie nimic pe datorie.

— Dă-o copiilor.»

Niculescu eși afară din casă, cu fruntea încrețită, c'un suris de des-nădejde pe buze, și porni agale către Minister, pe aceleași uliți lăturalnice pe unde nu avea nici un creditor. La Minister, după masă, cine și-a închipuit că arhivarul n'a avut ce să mănînce? Mirosea însă a rom.

Nu se plîngea nimănuî de nimic. Nesfîrșitele suferinți îi împietrise inima, gura, ochii. Nu mai simțea greutatea unei lovituri nouă, nici apăsarea ei. Fiecare nenorocire parcă era făcută pentru dînsul. Și se deprinsese cu acest trai înspăimîntător de greoi, cum e deprins viermele cu iuțimea înăcrită a hreanului.

Cum ajunsese la Minister, se așeză la birou și începu iar, după cum îi era slujba de atîția ani, să-și «claseze» hîrțile după dosare, mape și fascicule.

Cițiva funcționari mai vechi îmi spun că arhivarul Niculescu avea o memorie cum n'a mai văzut în viața lor; acuma n'o mai are din pricina alcoolului. Se spunea că arhivarul știa pe de rost cutare hîrtie,

de pildă, în ce dosar, ce mapă, în ce fascicolă era cusută. Și însemnați că arhiva unui Minister este enormă: sute de dosare și mii de fascicole.

Seara am eșit împreună. L-am împrumutat cu cinci lei.

«Dacă dumneata n'ai bea după cum beî, fii foarte sigur, domnule Niculescu, c'ai putea să-ți duci casa cu leafa dumnitale întregă de două sute zece lei. Dar așa...

— Bea, domnule, e drept, bea de supărare. Eă muncesc pentru douăsprezece guri.

— Da, da, dar guri dumnitale îi dai mai mult decît dai la un loc la cele unsprezece, pe care se chiamă că le hrănești.

— Nu-î așa. Eă nu-s vinovat. Nevasta mea e o ticăloasă. I-am spus de atîtea ori să nu mai facă atîția copii; ea: «nu!». Fată de popă, crescută în biiguelele credinții. I-am spus de mult: fă, du-te la o moașă să te învețe ce să faci. Ei i-a fost frică de Dumnezeu. Dacă n'a vrut să m'asculte, — treaba ei! Eă ce pot să-î fac?»

Ce eram să-î răspund? Să'ncep un curs de morală? Ne-am despărțit. Arhivarul coti pe ulița lăaturalnică. Acasă, copiii flămînzî ca lupii în mijlocul iernii grele, copiii uscați săriră pe dînsul și-î zmunciră cele patru pîini de subsuoară. BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Băgați de seamă să v'ajungă și pe mîine la prînz.» Se trînti pe un scaun și plin de gînduri își privea fata bolnavă, care scăpa ca prin urechile acului din primăvară în toamnă, anotimpurile de descurajare ale ofticoșilor. In seara ceia s'aă culcat toți cu pîntecele pline; dar nu mai rămăsese nici o pine.

Deștept, priceput n'a fost niciodată arhivarul Niculescu; toată munca lui, pe vremuri, se rezăma pe ținerea de minte. Astăzi nu mai face treabă de cinci bani. Hîrtille de la un dosar le coase la altul, le irosește pe ici, pe colo, le pierde. Ajutoarele lui aă început să se plîngă des directorului că arhivarul îi încurcă la treabă. Și directorul e om milos; știe că Niculescu are o spuză de copii, și-l cruță. De multe ori îi spune:

«Domnule Niculescu, șezi de-oparte. Las' să «claseze» hîrtille sub-alternii; dumneata coase dosarele.»

Arhivarul însă nu vrea să asculte. Toată viața lui, de cînd e funcționar, a «clasat» hîrtille; acuma oare-lă bătrînețe, cînd trebuie să fie respectat, e drept să fie cusător de dosare? Și o mîndrie, la care nu m'am așteptat niciodată, se trezi în sufletul lui deprins cu umilința. Cum adică, ajutoarele lui, venite de erî, alaltăerî, să-l învețe pe dînsul șurubăriile arhivei? Insa niciodată nu se opunea în gura

mare, ci pe ascuns, cînd se destăinuia vre-unui funcționar din altă direcție, care avea vreme să-l asculte și să-l îndirjească:

«Aî dreptate, domnule Niculescu. Dumneata, om de atîția ani în Minister, funcționar vechiū, priceput într'ale arhivei, să ascuți de ajutoarele dumneatale, venite de un an orî doi? Nu-î drept.

— Sigur că nu!»

Și arhivarul, după ce era astfel încurajat, după ce auzea și din gura altora că are dreptate, căci el singur n'a putut ști nici odată ce este dreptatea, pornea... la Casa Școalelor ori la Casa Bisericilor.

Intr'o zi primește o veste tristă: murise tatăl său într'o comună din apropierea Bucureștilor, în satul în care s'a născut arhivarul. Avere multă n'a rămas în urma mortului, atîta doar: o casă, doi boi și o bucată de pămînt ca un hectar. Niculescu a vîndut totul. O mie patru sute de lei. Vă închipuiți ce bucurie aū putut produce acești bani în casa celor doisprezece flămînzi? Pentru Dumnezeu! Iată sînt în viața omului timpurî așa de veninoase, cînd moartea cuiva, a unei rude, a unui părinte, în loc să ne frîngă sufletul de durere, ne produce un fel de bucurie drăcească. E o lovitură sfișietoare pierderea unui tată; dar oare prin moartea lui n'a adus belșug și înseninare? Belșug pentru burțile goale, lipite de șira spinării; și înseninare pe frunțile galbene și luciū ca de mort, pe obrajiū sbirciți la o vîrstă cînd trebuie să vedem pe față numai rumeneală, îmbujorare.

Casapul, brutarul, Olteniū și ceilalți «furnizori» nu mai țipaū dinaintea uși d-lui Niculescu. Copiii aveau hăinuțe noui. Într'o oală nouă, mare, fierbea carnea cu cartofi sau cu fasole, în fie-care zi. Ceilalți locătari din curtea ceia nu-l mai așteptau, une-orî dezbrăcați ca în mijlocul verii, în uși. Proprietarul nu mai primea plîngerī. Dar domnul Niculescu nu s'a lăsat de bătură. Ca să nu fie silit să se ducă de multe ori la... Casa Școalelor, și-a cumpărat o sticlută pe care o umplea des cu rom, dar care era mai în totdeauna goală, cînd o căutaī în buzunar. Și bea într'una. Ajutoarele își ieșiră din minți și se plîngeau de două-trei ori pe zi directorului.

Era pe la sfirșitul lui Octombrie. Într'o zi, arhivarul venise așa de beat la slujbă, după masă, încât căzu de pe scaun. Cînd veni directorul, il privi cu scîrbă, l-a făcut «vită nesimțitoare», apoi s'a întors în biroū și i-a făcut hărțile de destituire.

«Să-l învăț minte!» țipa directorul în cancelaria lui.

Nu știa cînd și cum a venit, dar a doua-zi dimineață s'a trezit acasă. Tremura ca de friguri și era galben ca ceara și prăpădit.

«Na, ticălosule, iată ce-ai făcut!» spuse femeia, dîndu-ī o hirtie. Arhivarul o luă cu mîna tremurătoare, și-și ceti destituirea, fără să

i se miște măcar un mușchiu al feței. Apoi căzu pe gânduri, privind într'un colț al odăei. Copiii îngrijorați se uitaū la dînsul, și parcă nici nu răsufiau. Începu să grăiască :

«Persecuție! Ajutoarele mele, fire-ar ale dracului! *Supalternii* mei m'au mîncat fript. Știu. Persecuție!..

— Persecuție? răspunse nevasta. Asta-î persecuție? Te îmbeți în fie-care zi ca un netrebnic și pe urmă spui că te persecută? Mi-ai mîncat zilele, bețivule, ardă-te focul! Of! Doamne, ce să mă fac cu atîția copii!..»

Căzu pe pat, cuprinsă de un plîns zbuciumat și scoțînd suspine care-î despicaū pieptul slab și uscat ca iasca.

«Să taci din gură! țipă arhivarul. Ai auzit? Tu ești nenorocirea mea. Tu mi-ai făcut atîția copii. Ți-am spus să te duci la o moașă, ți-am spus de acū doisprezece ani, — te-ai dus? Ha? Acuma plîngi?»

Ca niște statui ale mizeriei omenești, copiii își priveau împietriți părinții. Ceî mai micușori nu pricepeau cele ce auzeau; ceî mai mari începură să plîngă. Arhivarul, tremurînd, se îmbracă și plecă la crîșma din apropiere. Nici n'a venit la masă. Seara, pe înnoptate, îl aducea vardistul acasă, ținîndu-l de mînă să nu cadă. Capul îi atîrna într'o parte, ca o greutate nefolositoare.

«Ce faci, nebunule? Nu-ți bagi mințile în cap?» țipă biata femeie cum îl văzu. Copiii ieșiră în fața ușii. Nu scotea nici unul vre-un cuvînt.

«Iată cum te-ai îmbătat, ticălosule! Nu te gîndești ce faci? n'ai milă de nenorociții ăștia? Unde ai s'ajungi cu beția?»

— Ce fac?» Și arhivarul, cîobilțîindu-se pe picioarele șubrede care nu-l mai puteau ținea, făcu o sforțare puternică, își apucă nevasta de mînă, și spuse vardistului :

«Na, măi, iea-o !... du-o la tine acasă... m'am săturat de dînsa... nu-mi mai trebuiești copii... na, iea-o... du-o... a ta să fie noaptea, da' ziua s'o trimeți să îngrijească de copii... ai înțeles?... Ia-o !...»

Copiii priviră un moment nedumeriți, apoi începură să țipe și să rîră să-și scape mama din mîinile bețivului. Vardistul porni idiotit. Fata cea mare, cum ședea nemișcată în pat, începu să plîngă, și-î curgeau boabe mari de lacrimi din ochii ei măriți de boală și mizerie.

Deasupra căzărniî lui Cuza, luna se înălța zîmbitoare, învîlînd cu lumina ei bună pămîntul ascuns într'o noapte adîncă.

AL. GH. DOINARU.

TORQUATO TASSO

(DE GOETHE)

ACTUL I. SCENA II.

(Urmare)

- ALFONS. Bine-ai venit, o, tu ce-aduci un prieten
Și-o veste tot-de-odat'.
- PRINCESA. Te salutăm!
- ANTONIO. Abia 'ndrăznesc să spun ce bucurie
Din nouă mă 'nsuflețește 'n fața voastră.
Căci tot ce-atita vreme-am regretat
Găsesc din nouă aici, supt ochii voștri.
Vă place ce-am făcut și-am săvârșit,
Și orî-ce griji prin asta'mi răsplățiți.
Și zile 'ntregi pierdute 'n așteptare...
Avem în fine-aceea ce doriaam,
Și orî-ce lupt'acuma s'a sfârșit.
- LEONORA. Cu toate că-s mîhnită — te salut.
Tu vii atunci cînd trebuie să plec.
- ANTONIO. Ca să nu fie 'ntreg norocul meu,
Tu-mi iei curînd o prea frumoasă parte.
- TASSO. Primește-al meu salut, te rog. Și eu
De-apropierea ta o să mă bucur.
- ANTONIO. În mine-un prieten sincer vei avea,
Din sfera ta la mine de-î privi.
- ALFONS. De și mi-ai scris, Antonio, ce-ai făcut
Și ce-ai pățit, eu totuși am să-ți cer
Și alte lămuriri despre mijlocul
Prin care planul nostru-a reușit.
Pe-acest pămînt ciudat se cade pururi
Să mergi ușor, cu pasul măsurat,
De vrei s'ajungi apoi la ținta ta.
Stă foarte greu în Rom'-acela care
Doar de stăpînul său se îngrijește,
Căci Roma, luînd, nu vrea să dea nimic,
Și, dacă vii în ea să ieși ceva,
Nimic nu ieși, de nu aduci în schimb,
Și nici așa nu ieși adese-orî.
- ANTONIO. Eū n'am îndeplinit prin dibăcie
• Și nici prin iscusință voia ta.
Căci cine nu-și găsește 'n Vatican
Stăpînul? Multe lucruri se 'ntîlniră
De cari mă folosii cu 'ndeminare.
Grigore te cinstește și te-adoră.

Acest bătrîn, mai vrednic ca ori-cine,
Cunună de-a purta, își amintește
Cu drag că 'n brațe-odată te ținea.
Acest bătrîn ce oamenii-î cunoaște
Te laudă mult la toți și te iubește.

ALFONS. Mă bucură iubirea lui curată.

Dar tu o știi: de sus, din Vatican,
Imperiile-așa de mici se văd
Și toate-î staū întinse la picioare:
Cu-atît mai mult un om și chiar un prinț.
Mai bine spune-mî ce te-a ajutat?

ANTONIO. Atunci să-ți spun: e 'nnaltul simț al Papei

Ce-î mic, el vede mic; ce-î mare—mare.
Ca să domnească peste-o lume 'n pace
Vecinilor le dă voios pămînt.

Fășia de pămînt ce-ți lăs'-acum
Și-un om ca tine—știe-a prețui.

Italia el vrea să fie 'n pace;

În jurul lui el vrea să aib'amici

Și 'n liniște hotarele să fie,

Ca astfel toți creștinii laolaltă

Pe Turci și pe eretici să-î zdrobească.

PRINCESA. Pe cine-anume-l sprijină mai mult

Și 'n jurul lui îl ține mai cu drag?

ANTONIO. Ascultă doar de oamenii dibaci

Și se încrede 'n cei mai muncitori.

El, ce de tînăr Statul l'a servit,

Acuma îl conduce, și lucrează

Asupr-atîtor curți pe care-alt'dată

Le cunoscuse-ambasador fiind.

În fața lui se 'ntinde toată lumea

Ca propriile sale cuceriri.

Cînd el lucrează, toți se 'ntrec în laude,

Și sînt voioși cînd timpul desvelește

Aceia ce 'n tăcere-a săvîrșit.

Și nu e alt spectacol mai frumos,

Decît un prinț ce știe governa;

Un stat în care toți cu drag ascultă

Și crede că muncește pentru sine,

Căci numai lucruri drepte împlinește.

LEONORA. Ce mult aș vrea să văd această lume!

ALFONS. Să poți lucra și tu 'mpreună cu-alții;

Căci n'ai să fii o simplă privitoare.

Ar fi frumos, amica mea, ca 'n jocul

Politiceii să umble-ades, șirete,

Și-aceste mâni plâpînde!—Nu-i așa?

LEONORA. (*lui Alfons*)

Tu vrei să-mi faci în ciudă: n'ai să poți.

ALFONS. De-o vreme'ncoace-mi ești cu mult datoare.

LEONORA. Ei bine-atunci, datoare-ți sint pe azi!

Dar nu 'ntrepuce-a'mele întrebări.

(*Către Antonio*)

Și ce-a făcut pentru nepoții săi?

ANTONIO. Nici prea puțin și nici prea mult. Un om

Ce are-averi și nu se îngrijește

De-ai săi, de tot poporu-i osîndit.

Pe-ai săi Grigore știe să-i ajute,

Cînd ei cu drag lucrează pentru Stat

Și-așa 'mplinește două datorii

Ce staū mereū în strînsă legătură.

TASSO. Iubēște el științele și arta?

Se ia și el la 'ntrecere cu prinții

Din vremile de aur de altă dată?

ANTONIO. Cînsteste știința 'n ceea ce-l învață

Un stat întins și tare-a cîrmui;

Și art-atît cît ea împodobește

Orașul său, și face dintr'un templu

O veșnică minune-a lumii 'ntregi,

Nimic nu poate 'n juru-i să tînjească!

Și toți muncesc spre-a fi stimați de el.

ALFONS. Și crezi c'asa curînd sfîrși-vom lucrul?

Căci nu ne-or pune piedici ici și colo,

În ori-ce chip cătînd să ne oprească?

ANTONIO. Cumplit de tot m'aș înșela, Alfons,

De n'ar sfîrși aceste certuri scrisu-ți.

Și nu le-ar pune capăt pe vecie!

ALFONS. Aceste zile-atunci le celebrez

Voios, ca niște vremuri de isbîndă,

Hotarul meu lărgit îl vād, și 'n pace

Îl știu de-acum. Tu, fără lovituri

De spad-ai cîștigat aceste toate,

Iubitul meu și meriți o coroană.

Se cade dar ca doamnele să-ți facă,

Pe frunte-apoi să-ți pună o cunună.

Și Tasso-al nostru pe-azi ne-a 'mbogătit;

Ne-a dat Ierusalimul și așa

Pe toți creștinii-i face să roșească.

Cu mult curaj și multă încordare

Atinse-o țint' așa de depărtată.

De-aceia-l vezi acum încoronat.

- ANTONIO. O taină ne'nțeleasă 'mî lămurești :
Eū două frunți văzuî încoronate.
- TASSO. De-mî vezi acum norocul, aş voi
Să-mî poți vedea și sufletu-ncercat.
- ANTONIO. Și știu de mult c'Alfons e generos,
Și-acuma 'ncerci și tu acea ce alții
Din jurul lui ades au încercat.
- PRINCESA. Cînd vei vedea anume ce ne-a dat
Destul de drepti cu el ne vei găsi.
Aici, tăcuți, noi sintem primii martori
Ai marilor aplauze-ale lumii,
Și-ai gloriei din vremuri viitoare.
- ANTONIO. El gloria prin voi de-acum o are.
Și cine s'ar putea 'ndoi de voi?
Dar cine-a 'ncununat așa frumos
Pe blindul Ariost?
- LEONORA. Această mină.
- ANTONIO. Și foarte bine a făcut; căci ea
Ca laurul măi bine împodobește.
Precum c-o haină verde 'ntunecoasă
Bogatul sîn natura 'și învește,
Așa și el în haina înflorită
A fabulei glumețe învește
Tot ceea ce pe-un om cinstit îl face.
Plăcerea, iscusința, judecata
Și spiritul și bunul gust și simțul
Curat a tot ce-î bun, poetizate
În cîntecele sale parcă stau
Supt arborii în floare acoperiți
De alba nea a florilor ușoare,
Încinși cu trandafiri și 'nconjurați
De horile iubirilor nebune.
Izvorul bogăției plînge 'n preajmă
Duios, și-î plin de pești strălucitori.
Si păsări rare zboară 'n caldul aer;
Și-î plin de turme albe 'ntinsul cîmp;
Așteapt-ascunsă 'n iarbă viclenia.
Din cînd în cînd înțelepciunea dă
Sentințe noi din norul ei de aur,
Pe cînd colo, pe lira-î acordată,
Se pierde 'n joc sălbatec nebunia
Și totuși stă în ordine deplină.
Acel ce stă de omu-acest alături
Cu fruntea sus,—e demn să ia cununa.
Iertați-mă de-s însu-mî inspirat,

Și, ca 'n extaz, eū seama nu-mi mai dau
 De loc, de timp, și nici de ce vorbesc;
 Căci toți acești poeți și-aceste ramuri
 Și-acest veșmînt al tinerelei noastre
 Mă duce 'n zbor în alte lumii străine.

PRINCESA Cînd știi s'apreciezi un merit bine,
 Nu lași de-oparte altul. Într'o zi,
 Aceia ce în opera lui Tasso
 Simțit-am noi, tu singur vei găsi.

ALFONS Să vii cu mine Antonio! Mai am
 Destul de multe lucruri să te 'ntreb.
 Și pînă seara-apoi vei sta mereu
 Cu doamnele de vorbă. Haide! Adio!

(Antonio urmează pe prinț, Tasso urmează damele).
 Sfirșitul actului I-ii.

Trad. de C. F.

S O N E T

— DUPĂ CHARLES ADOLPHE CANTACUZÈNE —
 BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Adesea, nume scumpe, ce-atît am îndrăgît,
 Rămîn de veci închise în inima tăcută...
 Mister, care urzește, din clipa abătută,
 Un vis stropit cu lacrimi, un bazm nefericit!*

*Sînt firî, de crezi că pîra iubirii n'au simțit...
 Dar urmăriți mai bine privirea-le pierdută,
 Și-atunci ghicive-ți taina: în inima lor mută,
 Păstrează, cu credință, un nume scump, iubit!*

*Cînd vine, însă, moartea, și bate 'ncet la poartă,
 Din inima lor tristă, ce tu credeaî că-î moartă,
 Un nume de femeie se 'nalță către cer...*

*Femeie dulce, sfîntă, de nimeni cunoscută!
 De veci înghiașă, însă al morții aspru ger,
 Și nume, și iubire, și inimă tăcută....*

ȘTEFAN BRABOYESCU.

REVISTA GENERALĂ

Moartea Episcopului Nicolae Popea.

Romîniî bănăţeni şi cu ei împreună toţi Romîniî din regatul ungar şi întreaga ortodoxie romînească îndură o grea pierdere prin stingerea bătrînului Episcop al diecesei Caransebeşului I. P. Sfinţia Sa Episcopul Nicolae Popea.

Sufleteşte tot atît de curat ca alba-î înfăţişare de patriarh din bunele vremi bătrîne, Episcopul Popea a fost, o viaţă îndelungată, vrednic păstor al turmei sale, conducător fără teamă al neamului său, cărturar dintre cei mai de seamă ai Romînilor, în ale bisericeî, în ale istorieî noastre, în ale politiceî naţionale.

Învăţăcel cu credinţă nestrămutată, pentru care a'ndurat multe, al marelui Mitropolit Şaguna, arhieru blînd cu ai săi, dirz cu duşmanii, preşedinte pe vremuri al partidului naţional romîn din Ardeal şi Ungaria, întemeietor, printre alţi nemuritori, al «Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului romîn», membru ordinar al Academiei Romîne, Episcopul Nicolae Popea lasă brazde adînci şi rodnice în cultura romînească.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Născut în Săcele, din neamul harnic al «Mocanilor», răposatul prelat s'a ridicat numai prin sine, prin cinstea sufletului său, prin bogata sa învăţătură, prin credinţa-î creştinească tare ca stîncă, prin faptele şi jertfele sale de apostol adevărat.

Pe urma celui stins trupeşte, rămîne lumina operelor păstoririi sale bine-cuvîntate de Dumnezeu şi de oameni, rămîn atîtea fapte nobile din activitatea sa publică, rămîn frumoase scrieri culturale, precum acelea despre viaţa şi activitatea Mitropolitului Şaguna, despre istoria vechei Mitropolii romîne ardelene, şi numeroase cuvîntări şi articole.

Adunarea «Asociaţiunii» la Şimleu.

Admirabila cuvîntare a d-lui Andrei Birseanu, precum şi dezbaterile şi feluritele festivităţi culturale care s'aû desfăşurat, cu demnitate şi cu entuziasm, în adunarea din acest an a «Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului romîn» din Ardeal şi Ungaria, aû fost de sigur un prilej de bucurie şi de înălţare sufletească pentru toţi Romîniî.

Dar constatările dureroase pe care un Romîn fruntaş, d. dr. Lazăr Popovici din Viena, şi chiar raportorul general al Comitetului «Asociaţiunii», le-aû făcut cu privire la nepăsarea celei mai mari părţi din pătura conducătoare a Romînilor de dincolo faţă cu interesele vitale ale culturii naţionale, ne întristează pe toţi.

E vremea muncii și a jertfelor statornice din partea tuturor. E vremea unei conduceri harnice și chibzuite din partea biurolui central al «Asociațiunii». E vremea supremă a unei renașteri!

Nu e deajuns, cum s'a făcut anul acesta, ca secretarul *administrativ* al «Asociațiunii», faimosul domn O. C. Tăslăuanu să înjghebeze un raport de jelanii sentimentale, de sfaturi vagi și de «intenții bune», iar de isprăvi prea puține, — după ce un an de zile și-a cheltuit energia și a primejduit «Asociațiunea» cu nesocotita-i propagandă anarhică, de tristă pomenire.

E de regretat și faptul că secretarul *literar* al «Asociațiunii», d. O. Goga, n'a avut ocazia să arate sporul muncii culturale la care a fost chemat și de la care n'ar trebui să se mai lase împedecat prin excursiuni pe alte tărîmuri, mlăștinoase și insalubre, precum este așa zisa parte culturală a gazetei «Țara noastră» din Sibiiu, în care — în ce scop bine-cuvîntat? — li se vorbește răbdătorilor cititori despre patimile literare ale unui domn Chendi ori despre... noile vagoane ale tramvaielor din București!

Să nădăjduim, deci, că hotărîrea unanimă a secțiilor «Asociațiunii» de-a îndruma activitatea d-lor secretari pe căi mai bune, va avea rezultatul dorit de toți și astfel d. Goga va putea dezvolta o activitate culturală compatibilă cu talentul și cu reputația d-sale, iar d. O. C. Tăslăuanu va «administra», ca secretar administrativ, ceea ce trebuie să administreze, iar nu... domeniile fantastice ale utopiilor anarho-socialiste.

O laudabilă pornire a Romînilor din Șimleu, hrănită de campania cumințe a foii lor locale «Gazeta de Duminică», de supt conducerea d-lui D. Stoica, este serbătorirea centenarului nașterii marelui dascăl și apostol național Simeon Bărnuțiu, de obîrșie din ținutul Sălagiului și înmormîntat în satul său natal, la Bogșa-romînă. Dacă pelerinajul la mormîntul său nu s'a putut ținea, s'aun scris în presa din Ardeal calde articole comemorative și de sigur se va serbători precum se cuvine, aici la noi, în Iași, din partea universității al cărei profesor strălucit a fost Bărnuțiu, — pomenirea sutei de ani de la nașterea sa. Cu acest prilej, ar fi o faptă bună să se tipărească într'o ediție populară — a Ligei, de pildă — celebrul discurs rostitit de Simeon Bărnuțiu pe Cîmpul Libertății de la Blaj, în ziua de 3 Maiu 1848.

Pentru d. C. Stere.

Abia deunăzile se plîngea d. C. Stere, directorul «Vieții romînești» din Iași, împotriva halului de imoralitate al presei noastre care se face ecoul și chiar autorul celor mai condamnabile calomnii. Acuma și-a dat însuși d-sa prilejul să pună în practică asemenea nobile păreri, împărtășite de toți oamenii cinstiți, și cred că își va face datoria de-a nu ocoli acest prilej.

Eū, pe care d-sa fără nici un motiv m'a pus în cauză, apelez la onorabilitatea d-sale, rugindu-l să rectifice în cel mai apropiat număr al «Vieței românești» *neadevărul* ce lansează la adresa mea, în polemica d-sale cu d. A. C. Popovici, cînd spune că aş fi «părăsit pe d. N. Iorga spre a mă alipi de d. A. C. Popovici.»

Nu știu ce rost are să se amestece numele d-lui Iorga și al meu în polemica d-lui Stere cu d. Popovici. Crede d-sa că îl vom scoate noi biruitor din lupta pe care a provocat-o?

Dar fie, astfel de diversiuni tendențioase sînt obicînuite în presa noastră și dacă regret ceva, e că tocmai d. Stere le admite în polemica, ori-cum mai nobilă, a revistelor noastre.

Dar ceia ce mă privește direct, este *neadevărul* ce se afirmă la adresa mea.

Afle d. Stere că eū n'am «părăsit» pe d. N. Iorga, pentru personalitatea și opera căruia păstrez stima cuvenită, ci — precum toată lumea știe — d. Iorga s'a retras de la «Sămănătorul» pentru motivele publicate și iscălite de mine alături cu dd. M. Sadoveanu și St. O. Iosif, prietenii mei, colegii mei de redacție și, ceia ce poate însemna pentru d. Stere mai mult, — și colaboratorii d-sale la «Viața românească».

Pe d. Aurel C. Popovici, însă, îl cunosc personal de la 1898, deci *de zece ani*, pe cînd eram student în străinătate, pe cînd nu exista încă «Sămănătorul» și nici nu cunoașteam personal pe d. Iorga; de atuncea — nu de acum *doi ani*! — am fericirea de-a fi «discipolul credincios», admiratorul și prietenul nestrămutat al d-lui Popovici și în atmosfera de munte a sufletului său mi-am format atîtea din convingerile mele etice și politice.

D. C. Stere vorbește ironic de «discipoli credincioși» ca mine de o parte, de «prooroci» ca d. A. C. Popovici — zice d-sa — de altă parte. Dacă este așa, ce-î d. Stere: nici «discipol credincios», nici «prooroc», adecă dascăl în sensul lipsit de ironie? Fie și așa... Totuși eū mă recunosc bucuros și cu mîndrie discipol al unei personalități conducătoare ca d. A. C. Popovici, pentru care și d. C. Stere avea o admirație nemărginită... pînă la polemica d-sale. Mă recunosc cu mîndrie și discipol «credincios», căci ce alta înseamnă aceste două noțiuni antipatice d-lui Stere decît setea de-a învăța mereu și credința în cele învățate?...

Iar acum, ca fapt pozitiv, rog pe d. C. Stere să bine-voiască a lua act de declarația mea categorică, a rectifica *neadevărul* de sigur neintenționat, în orice caz însă patent, că aş fi părăsit pe d. Iorga «*spre a mă alipi de d. Popovici*» și a dovedi astfel că în revista condusă de un om ca d-sa nu se pot tolera neadevăruri furișate acolo cine știe cum. Cred, cu atît mai mult, că d. Stere nu-mi va refuza această rugăminte îndreptățită și loială, cu cît îl știu un scriitor cavaleresc, gata a trece chiar peste unele privilegii «democratice» și a chema în duelul «medieval» pe cei ce scriu neadevăruri la adresa d-sale, — prin urmare

trebuie să-l consider și capabil a înțelege că cel ce nu suferă insulte, nici nu poate insulta, iar să se afirme că eu părăsesc pe un prieten pentru altul și că nu sînt de cît un cirac, necredincios și acesta, socot că este o insultă, pentru că este — repet încă odată cuvîntul — *un neadevăr*, spus pe socoteala caracterului meu, de care nu-î permit nimănui pe lume să se atingă.

I. SCURTU.

Notițe bibliografice.

În fruntea numărului său de pe luna curentă, *Convorbirile literare* publică, supt impresionabilul titlu de «Odă Moldovei acum 300 de ani», versurile latinești și franțuzești din cunoscuta carte a lui Joppecourt, editată de Baret, în Paris, la 1620, *Historie sommaire des troubles de Moldavie...* Editorul crede c'a descoperit mare lucru. Da, așa ar fi dacă răposatul Al. Papiu Ilarian n'ar fi tipărit și el, acum 45 de ani, în al său *Tesaur* (vol. II), aceste versuri. E drept, cu un comentariu nu așa de emoționant, dar mai complet și fără greșeli de latinește... A. B.

* La Brașov, în tipografia I. Ciurcu, a apărut un studiu etic «Despre noroc» al d-lui Isidor Ieșan.

* D. Juarez Movillá, cunoscutul maestru, a publicat în biblioteca societății muzicale «Hora», pe care o conduce cu mult zel, o colecție de *cîntece patriotice*; prețul unui exemplar 2 lei, la autor, București. Sc.

* Implinind 25 de ani de viață, «Voința Națională» a apărut într'un bogat și frumos număr festiv, cu bucăți literare de la diferiți scriitori ai noștri. Intr'un astfel de număr, însă, nu trebuia să scape eroarea că o poezie de Shelley (apărută mai întîi în «Sămănătorul», mi se pare), — ar fi «din literatura germană»: o astfel de eroare... de tipar, să zicem, n'ar fi fost îngăduită nici acum 25 de ani! — UN CITITOR DIN PROVINCIE.

RĂSPUNSURI:

S. N. I. — Ai dreptate: Nu ne-am făcut nici odată ecoul veștilor calomnioase, fie chiar și... literare. Calomnatoriile trebuie disprețuite, iar clienții lor lesne crezători se pocăiesc prin sine însuși, mai curînd ori mai tîrziu. Iată părerea noastră categorică în cazul despre care ne scrii și în ori-ce alte cazuri de acest soi.

D-lui *Oprîșan*. — Mai încercați.

«*Quiest*». — Quiescați în pace! Și astfel am dat poeziei d-tale (regretabil eminesciane!), «cuvînta satisfacție», îndeplinind dorința d-tale «de-a fi colaboratorul acestei reviste, ca și la celelalte!»

„MINERVA“

Institut de Arte Grafice și Editură

B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet 4
BUCUREȘTI

A apărut:

**PESCAR
DE ISLANDA**

ROMAN DE

PIERRE LOTI

TRADUCERE DE

C. SANDU-ALDEA

Prețul: Lei 1.50

De vânzare la toate librăriile din țară

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURA
BUCUREȘTI. — Bd. Academiei, 3.

A apărut :

Cântarea Cântărilor

Prelucrare în versuri după Biblie

DE

C. Moldovanu

LEI: 1.—

EXTAZ

POEZII

DE

Maria Baiulescu

LEI: 1.50

Poesii Populare

ale Românilor

DE

Vasile Alexandri

LEI: 1.50

De vânzare la toate librăriile